

ONZE GIDS DEZE WEEK

MICHAEL PALIN
ACTEUR, SCHRIJVER EN WERELDREIZIGER

“

Net als Hemingway heb ik op reis altijd een notitieboekje bij me

Zo onbehouwen als zijn held Ernest Hemingway was, zo timide kan Michael Palin zijn, de acteur die naam maakte in Monty Python. De beminnelijke Brit over zijn ruwere inspiratiebronnen.

Door **Hans Bouman**
Foto's **Els Zweerink**

Walks on the wild side

‘Ik las Hemingway voor het eerst op de middelbare school in de late jaren vijftig. Dat was een indrukwekkende ervaring. Hij was zo taal anders dan wat je verder op school te lezen kreeg. De taal, de kale zinnen... Het was net zoiets als het ontdekken van Elvis Presley in die jaren. En op het gebied van humor: *The Goon Show*, met Peter Sellers en Spike Milligan. Iets dat afweek van waar de vorige generatie zich mee bezighield. En natuurlijk zat er seks in Hemingway.’

We kennen Michael Palin als comedian, acteur en reiziger. Maar hij is ook de auteur van een reeks uitgegeven dagboeken en twee romans, waaronder *Hemingway's Chair*. En een gretig lezer van deze zelfde Hemingway, een man die in alle opzichten de tegenpool lijkt van de beminnelijke, tot zelfrelativering geneigde Brit.

‘Ik geloof niet dat we het goed met elkaar hadden kunnen vinden. Hemingway wilde iedereen onder de tafel drinken, iedereen die hem niet beviel voor zijn gezicht slaan, grotere vissen vangen dan wie ook, meer groot wild schieten, met meer vrouwen naar bed... Dat kun je allemaal bloedserius nemen, maar ik vind het ook iets humoristisch hebben. Ik wilde dan ook al heel lang een televisiereeks aan Hemingway wijden, waarin dat aspect van zijn persoonlijkheid naar voren kwam. Helaas kwam dat jarenlang niet van de grond.’

Tot Palin – overigens pas als derde keuze – in de late jaren tachtig werd gevraagd als presentator van een BBC-reisserie: *Around the World in 80 Days*. Die werd

een groot succes, net als zijn opvolger *Pole to Pole*. Eindelijk werd Palins voorstel voor een Hemingway-serie serieus genomen. In november was Palin in Nederland om het openingsprogramma te verzorgen van het Festival Literaire Meesters in Utrecht, waarin Hemingway centraal stond.

1.

Boek: A Moveable Feast (Amerikaan in Parijs) door Ernest Hemingway (1964)

In *A Moveable Feast* blikt Ernest Hemingway (1899-1961) eind jaren vijftig terug op zijn Parijse periode in de jaren twintig, die hem als schrijver heeft gevormd. ‘Indien de lezer dat wil, mag dit boek als fictie worden beschouwd’, schrijft hij in het voorwoord.

‘In dit boek zit alles wat ik mooi vind aan Hemingway. De vastberadenheid waarmee hij een onbekende plek leerde kennen: niet via de modieuze restaurants en vijfsterrenhotels, maar door echt van de hand in de tand te leven, met minimaal comfort. Ook zijn vermogen om locaties tot leven te wekken, komt in dit boek heel goed tot uiting. Bijvoorbeeld als hij beschrijft hoe hij in een café zit met zijn aantekeningenboek en rustig observeert wat er gebeurt.

‘Daar identificeer ik mij sterk mee. Ook ik heb op mijn reizen altijd een notitieboekje bij me, want naast de televisieseries komt daar ook altijd een boek ▶

CV

1943 Geboren (5 mei) in Sheffield, Engeland
1962-1965 Studie moderne geschiedenis, Oxford
1964 Ontdekt door David Frost op Edinburgh Festival
1966-1967 Productie-team van The Frost Report
1969-1974 BBC-serie *Monty Python's Flying Circus*
1971-1983 Vijf bioscoopfilms met Monty Python-team
1976-1979 BBC-serie *Ripping Yarns* met Terry Jones
1981 *Time Bandits*
1984 *Brazil* (speelfilm)
1988 *A Fish Called Wanda*
1989 *Around the World in 80 in Days*
1992 *Pole to Pole*
1995 *Hemingway's Chair* (roman)
1997 *Full Circle*
1999 *Hemingway Adventure*
2002 *Sahara*
2004 *Himalaya*
2007 *New Europe*
2012 *Brazil* (BBC-serie)

1

Boek

A Moveable Feast van Ernest Hemingway. 'Er spreekt een zekere nostalgie en spijt uit het boek die ik heel ontroerend vind.'

2

Schilderij

Judith Ontthoofdt Holofernes van Artemisia Gentileschi. 'Het toont in bloederig detail hoeveel kracht en inspanning die moord vergt.'

► uit voort, waarin ik de talloze details kwijt kan die niet door de camera zijn vastgelegd. 'A Moveable Feast biedt een mooie balans tussen de reiziger en de waarnemer in Hemingway. Er spreekt een zekere nostalgie en spijt uit het boek die ik heel ontroerend vind.'

2.

Schilderij: Judith Ontthoofdt Holofernes door Artemisia Gentileschi (ca. 1614-1620)

In het Bijbelboek *Judith* is Holofernes een Assyrische generaal die Bethulia belegerde, de stad waar ze woonde. Zij redde de stad door hem te verleiden en hem vervolgens, met haar dienstbode, in zijn slaap te vermoorden.

'Kunstenares Artemisia Gentileschi was een bijzondere vrouw. Ze werd geboren in Napels als dochter van een schilder. Op jeugdige leeftijd werd ze verkracht door een collega van haar vader. Hieruit kwam de - voor zover bekend - eerste gedocumenteerde rechtszaak wegens verkrachting in Europa voort. Gentileschi won de rechtszaak, wat in die tijd als zeer opmerkelijk werd gezien. Daarnaast is zij bijzonder, omdat eigenlijk alle grote barokschilders mannen waren.

Judith Ontthoofdt Holofernes is, mild uitge-

drukt, een buitengewoon levendig schilderij. Het toont in bloederig detail hoeveel kracht en inspanning die moord vergt, veel meer dan het schilderij van Caravaggio over hetzelfde onderwerp. Iedereen denkt dat Gentileschi haar wraakgevoelens over haar verkrachting in het schilderij heeft verwerkt. Of dat waar is weet ik niet, het is misschien een al te gemakkelijke en verleidelijke verklaring. Veel van haar schilderijen beelden sterke of onderdrukte vrouwen uit, vaak afkomstig uit de bijbel of de mythologie. *Judith Ontthoofdt Holofernes* is voor mij het mooiste voorbeeld daarvan. Je voelt dat het door een buitengewoon krachtige persoonlijkheid is geschilderd.'

3.

Locatie: Westelijk Schotland

'Mensen vragen me voortdurend naar mijn favoriete plek en natuurlijk is daar onmogelijk een antwoord op te geven. Maar toch, er is een locatie waar heel veel dingen samen komen. Een plek waar mijn nieuwsgierigheid en zucht naar avontuur aan hun trekken komen, maar die ook comfortabel en gastvrij is: de westelijke hooglanden en eilanden van Schotland. Ik heb daar in de loop der jaren veel ge-

filmd. Onder meer voor *Monty Python and the Holy Grail*, in de spectaculaire pas van Glencoe. Ook verschillende episodes van *Ripping Yarns* zijn in Schotland opgenomen.

'Daarnaast ben ik er veel privé geweest. Ik ken een goede bergbeklimmer in Glencoe en heb met hem meerdere behoorlijk gewaagde klimtochten gemaakt. Schotland geeft je alle landschappen ter wereld op postzegelformaat. Er zijn fantastisch sfeervolle pubs waar je in goed gezelschap kunt drinken, maar ook plekken waar je heerlijk alleen kunt zijn. Schotland heeft het gewoon allemaal.

'Natuurlijk kan het er vreselijk regenen en dan wordt je loyaliteit met Schotland wel even op de proef gesteld, ja. Maar vervolgens slaat het weer om en krijg je die onwezenlijke mooie mix van bewolking en zonneschijn.'

4.

Schilderij: Nighthawks door Edward Hopper (1942)

'Ik heb me altijd aangetrokken gevoeld tot Hoppers werk. Het verbeeldt het moderne Amerika in de jaren dat ik opgroeide in de industriestad Sheffield. Dat was een plek zonder enige glamour, in tegenstelling tot het Ame-

4

Schilderij

Nighthawks van Edward Hopper. 'Ik zou de man in het café willen zijn. Veilig in een kalm hoekje van het grote Amerika.'

rika van de jaren veertig en vijftig. Hoppers werk heeft altijd iets mysterieus. Op het eerste gezicht zou je kunnen denken dat zijn schilderijen naturalistisch-realistisch zijn, maar dat is niet waar. Er is bijvoorbeeld altijd sprake van een merkwaardige lichtval.

'Nighthawks' ontleent zijn spanning deels aan het feit dat het gesitueerd is op een moment dat alle andere mensen in bed liggen. Je ziet een man en een vrouw in een bar tussen wie zo te zien niet veel gaande is. Het schilderij presenteert een geïsoleerd moment en drukt niet alleen dreiging en mysterie uit, maar heeft ook iets geruststellends. Je zit in een bar waar je je beschermd weet tegen de gevaren van de duistere buitenwereld. Ik zou de man in het schilderij willen zijn. Veilig in een kalm hoekje van het grote Amerika.'

5.

Acteur: Robert De Niro

'De Niro is helemaal een acteur van mijn generatie, net als ik geboren in 1943, en al zijn vroege films vind ik ongelooflijk krachtig. *Mean Streets, Taxi Driver, The Godfather, Novecento*: hij speelt zijn personages altijd met superieur zelfvertrouwen. Voor *Raging Bull* ►

5

Acteur

Robert De Niro. 'Voor mij is De Niro de complete acteur: met elke rol zet hij een totaal ander personage neer.'

► kwam hij 27 kilo aan om de rol van bokser Jake LaMotta op latere leeftijd te kunnen spelen. Voor mij is De Niro de complete acteur: met elke rol zet hij een totaal ander personage neer. Dat is bepaald niet voor elke acteur weggelegd. Ik kan met veel plezier kijken naar David Niven of Roger Moore, maar bij hen weet je van tevoren precies wat je krijgt.

'Een van de grote momenten in mijn leven was toen ik door De Niro werd doodgeschoten in *Brazil* van Terry Gilliam. Tegen het eind van de film komt hij Jonathan Price redden en laat hij een kogelregen los waarbij ik in het hoofd wordt geraakt. Dat mag op mijn graf: *killed by Robert De Niro*. Ik heb hem ook op de set ontmoet, maar je weet wat er gebeurt als je oog in oog staat met je grote held: je weet niet wat je moet zeggen en uiteindelijk komt het erop neer dat je een beetje over het weer staat te kletsen. Wat een gemiste kans!'

6.

Kledingontwerper: Paul Smith

'Niet alles wat Paul ontwerpt past bij me, maar ik draag veel van zijn schoenen. Als ik kleding wil kopen, ga ik altijd eerst in zijn winkels kijken. Ik heb Paul een aantal jaren geleden ►

MICHAEL PALIN
ACTEUR, SCHRIJVER EN WERELDREIZIGER

6

Kleding-ontwerper

Paul Smith.
'Als ik kleding wil kopen, ga ik altijd eerst in zijn winkels kijken.'

9

Museum

Het Sir John Soane's Museum in Londen. 'Een klein fraai museum met prachtige kamers, elk op een heel excentrieke manier ingericht.'

► leren kennen. Hij is een groot reiziger en af en toe ontmoeten we elkaar en vertellen we waar we zijn geweest. We laten ons graag door onze reizen inspireren. Als Paul ergens in het buitenland in een restaurant zit en een stof aantreft – of het nu het tafelkleed is of de kleding van een gast – gaat er bij hem onmiddellijk een lampje branden.

'Zijn hoofdkantoor in Londen is een van de wonderlijkste en stimulerendste werkplekken die ik ooit heb gezien. Er heerst een open, communicatieve sfeer. Zijn werkkamer is een soort speelgoedzolder, vol voorwerpen die hij op zijn reizen heeft verzameld.

'Ik heb een Paul Smith-smokingjasje en droeg dat bij een of andere gelegenheid, toen iemand mij vroeg wie het had ontworpen. Net op dat moment komt Paul aanlopen en zegt: hé, dat is er een van mij! Toen voelde ik me wel *dressed for the occasion*.'

7.

Busreis: Marrakesch-Taroudannt

'Een aantal jaren geleden was ik in Marokko, niet voor filmopnamen, maar gewoon in mijn eentje op reis. Ik moest van Marrakesch naar Taroudannt aan de andere kant van het Atlas-

gebergte. Mensen raadden me af de bus te nemen – 'die vertrekt al om half vijf 's morgens en is eigenlijk alleen voor de plaatselijke bevolking' – maar ik heb toch de gok gewaagd. Het was een van de mooiste reizen die ik ooit heb gemaakt! Niemand deed vreemd, omdat ik de enige buitenlander in de bus was, er was een voortdurend in- en uitstappen van mensen met hun aankopen of handelswaar: groente en fruit, kippen, honden, alles.

'Toen we onderweg thee gingen drinken, deed iedereen alsof ik erbij hoorde. Boven op het Atlasgebergte kregen we een leuke band. Terwijl die werd gewisseld, zaten wij met zijn allen te genieten van het uitzicht op het dal ten zuiden van de bergen en te kletsten met elkaar. Een van de vrouwen sprak heel behoorlijk Engels. Ze bleek kostuumontwerpster en werkte voor een Marokkaanse filmmaatschappij, en zo kwamen we uitvoerig over films te spreken. Geweldig.'

8.

Drank: Bruichladdich malt whisky

'Ik ben een whiskydrinker. Schotse malt whisky's kunnen heel subtiel van elkaar verschillen, maar ik heb nog nooit een slechte ge-

proefd. Wat ik er mooi aan vind, is dat ze een gids tot Schotland vormen: de milde whisky's van het zuiden, de stoere, door turf getekende van de westelijke eilanden, de meer complexe uit de Speyside-regio.

'Mijn persoonlijke favoriet is Bruichladdich, ook bekend als 'the Laddy', omdat buiten Schotland maar weinig mensen weten hoe je het precies moet uitspreken. Bruichladdich is een van de acht distilleerderijen op Islay, het beroemdste whisky-eiland van Schotland. Vroeger waren er nog veel meer, maar vele zijn in de loop der jaren failliet gegaan. Ook de Bruichladdich-distilleerderij, die uit 1883 stamt, moest in 1994 sluiten, omdat die niet langer rendabel was. Maar in 2000 besloot een Londense wijnhandelaar de distilleerderij weer op te starten. Ze hebben toen alle moderne apparatuur die in de loop der jaren was geïnstalleerd vervangen door hun traditionele victoriaanse voorgangers.

9.

Museum: Sir John Soane's Museum, Londen

'John Soane was een architect die aan het begin van de negentiende eeuw in een rijtjes-

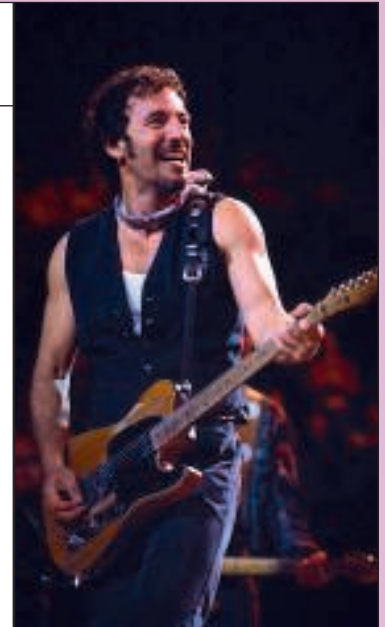

10

Song

Born to run van Bruce Springsteen. 'Het nummer raakt me als een stevig glas malt whisky.'

huis aan Lincoln's Inn Fields woonde. Hij heeft onder meer de Bank of England ontworpen. In zijn testament bepaalde hij dat zijn huis na zijn dood onveranderd moest blijven. Het resultaat is een klein maar heel fraai museum met prachtige kamers, elk op een heel excentrieke manier ingericht. Ook staan er veel modellen van de gebouwen die Soane heeft ontworpen, hangen er enkele grote werken van Hogarth en vind je er bustes en een sarcofaag – heel wonderlijk en sfeervol allemaal. Hoewel het geen erg bekend museum is, staat er meestal een kleine rij, want er wordt maar een beperkt aantal mensen tegelijk toegelaten.'

10.

Song: Born to Run van Bruce Springsteen

'De pure drive en energie die uitgaan van Bruce Springsteens *Born to Run* zijn niet te overtreffen. Springsteen appelleert aan wat mij zo aantrekt in Amerika. Hoe hij onder de huid van de arbeider kruipt in dit nummer! Als ik ernaar luister, heb ik het gevoel dat ik in een pick-up zit, over New Jersey Turnpike dender, links en rechts fabrieken met rokende schoorstenen zie... dat beeld. Het nummer raakt me als een stevig glas malt whisky.' ●